

Kodeks Osób Obserwujących Ptaki

1. Zasady obserwowania z poszanowaniem ptaków i ich środowiska

- 1.1. Podczas obserwacji ptaków, w tym fotografowania, ogranicz ingerencję do niezbędnego minimum. Unikaj ich niepokojenia, szczególnie w miejscach często odwiedzanych przez innych obserwujących, gdzie kumuluje się efekt oddziaływania wielu osób.
- 1.2. W pobliżu gniazd, tokowisk, noclegowisk oraz ważnych miejsc żerowania obserwacje prowadź z takiej odległości, aby nie płoszyć ptaków.
- 1.3. Ogranicz stosowanie stymulacji głosowej i innych metod przywabiania ptaków, jeśli powoduje to niepokojenie lub płoszenie. Nigdy nie używaj ich w miejscach często odwiedzanych ani wobec gatunków ginących, zagrożonych czy rzadkich w danej okolicy.

2. Prawo, tereny chronione i prywatne

- 2.1. Przestrzegaj przepisów dotyczących ochrony gatunkowej, w tym zakazu fotografowania, filmowania lub obserwacji wybranych gatunków ptaków, jeśli powoduje to ich płoszenie lub niepokojenie.
- 2.2. Stosuj się do przepisów i regulaminów obowiązujących zarówno na terenach chronionych i publicznych.
- 2.3. W parkach narodowych i w rezerwach poruszaj się wyłącznie po wyznaczonych drogach, szlakach i ścieżkach. Jeśli ich nie ma, pamiętaj, że poruszanie się poza szlakiem wymaga zezwolenia na odstępstwo od zakazów. Dotyczy to także strefy ochronnej wokół gniazd wybranych gatunków.
- 2.4. Szanuj własność prywatną, na niektóre tereny możesz wchodzić tylko za zgodą właściciela. Informacje o obecności rzadkiego gatunku przebywającego na terenie prywatnym udostępniaj tylko wtedy, gdy dostęp jest uzgodniony z właścicielem terenu.
- 2.5. Szanuj potrzeby i spokój mieszkańców obszarów, na których prowadzisz obserwacje. Staraj się utrzymywać z nimi dobre relacje.
- 2.6. Zwracaj uwagę na potencjalny negatywny wpływ swoich działań na środowisko, w tym przyczyniania się do zmian klimatycznych. W miarę możliwości ograniczaj podróże samochodowe i lotnicze, a gdy są one konieczne staraj się rekompensować swój ślad węglowy.

3. Etyka i relacje z innymi

- 3.1. Bądź uprzejmy i grzeczny w kontaktach z innymi ludźmi. Twoje zachowanie wpływa na wizerunek całego środowiska osób obserwujących ptaki.

- 3.2. Szanuj innych obserwujących, jak i wszystkich, którzy przebywają w terenie. Każdy ma prawo do korzystania z przyrody na swój sposób, niezależnie od poziomu wiedzy czy doświadczenia.
- 3.3. Wspieraj osoby początkujące. Dziel się wiedzą i doświadczeniem, dawaj dobry przykład.
- 3.4. Postępuj uczciwie i rzetelnie podczas obserwacji i raportowania. Zachowuj samokrytycyzm wobec własnych obserwacji.
- 3.5. Jeśli zauważysz nieetyczne zachowanie innych osób zareaguj spokojnie i z szacunkiem. W pierwszej kolejności spróbuj porozmawiać i wyjaśnić sytuację — czasem wynika ona z niewiedzy. Jeśli to nie wystarczy, udokumentuj zdarzenie i poinformuj odpowiednie osoby lub organizacje zajmujące się ochroną przyrody.

4. Dokumentowanie i dzielenie się wiedzą

- 4.1. Zapisuj i dokumentuj interesujące obserwacje oraz przekazuj je innym obserwatorom lub odpowiednim organizacjom, szczególnie gdy może to mieć znaczenie dla ochrony ptaków.
- 4.2. Pamiętaj jednak, że informowanie o obecności rzadkich gatunków, szczególnie w okresie lęgowym, może im zaszkodzić. Zanim zdecydujesz się upublicznić taką informację rozważ możliwe ryzyko dla ptaków, środowiska
- 4.3. W razie wątpliwości przekazuj takie informacje wyłącznie odpowiednim służbom lub organizacjom zajmującym się ochroną ptaków.
- 4.4. Rozważ udział w akcjach liczenia organizowanych przez organizacje zajmujące się monitorowaniem i ochroną ptaków.

5. Dodatkowe zasady dla przewodników i przewodniczek wycieczek ornitologicznych

Jeżeli zawodowo prowadzisz wycieczki nastawione na obserwację ptaków:

- 5.1. Bądź wzorem etycznego postępowania dla grupy. Ucz zarówno słowem, jak i czynem.
- 5.2. Ogranicz wielkość grupy, aby minimalizować wpływ na środowisko i nie zakłócać spokoju innym osobom w okolicy.
- 5.3. Zawsze stawiaj dobro ptaków i korzyści dla edukacji publicznej ponad interesy komercyjne firmy czy organizacji.
- 5.4. Upewnij się, że każda osoba w grupie zna i przestrzega ten kodeks.

Kodeks powstał na podstawie American Birding Association. W pierwszej polskiej wersji opracował go J. Dyczkowski, następnie w kolejnej został opublikowany w „Poradniku ornitologa” autorstwa R. Mikuska i T. Stawarczyka. Opublikowana tu wersja została zmieniona i zredagowana przez OTOP w kwietniu 2025 r. Kodeks jest dokumentem otwartym na zmiany i poprawki. Jeśli masz uwagi lub sugestie dotyczące jego treści, skontaktuj się z OTOP wysyłając wiadomość e-mail na biuro@otop.org.pl.